

CERKVENI GLASBENIK.

Organ Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z muzikalno prilogo vred 4 krone,
za ude Cecilijinega društva in za cerkve ljubljanske škofije 3 krone.

Uredništvo v Alojzijevejšču, upravništvo v Marjanišču.

Jožef Hadyn.

Ob stoletnici njegove smrti napisal Stanko Premrl.

(Konec.)

Jožef Haydn spada v vrsto onih ne ravno zelo številnih skladateljev, ki so dosegli primeroma¹⁾ izredno visoko starost, in ki so od Boga jim podeljena leta tudi izredno pridno in plodovito izrabili. Haydn je komponiral do konca svojega življenja, in zanimivo je pri njem zlasti to, da mu na stara leta fantazija ni odpovedala, ampak da je postala še bolj čvrsta in živahna. Kajti njegovi dve zadnji veliki deli, njegova slavna oratorija „Stvarjenje“ in „Letni časi“, dalje njegovih zadnjih šest velikih latinskih maš, njegovih dvanajst londonskih simfonij in najlepši kvarteti so nastali, ko je Haydn že prekoračil šestdeseto leto. Ko bi bil Haydn umrl v onih letih, v katerih je nesmrtni Mozart zatisnil oči, — v dobi 35 let —, bi se pač danes živa duša zanj ne zmenila. V glasbeni zgodovini bi njegovo ime ničesar ne pomenjalo. Tako pa je Haydn imel priliko izredno dolgo in zares plodovito razvijati svoje glasbene, v prvi vrsti skladateljske zmožnosti in zapustiti svetu nebroj skladb vsake vrste: inštrumentalnih in vokalnih; skladb za cerkev, koncert in gledališče, skladb za šolo in dom; skladb, od katerih so nekatere, kakor bomo še slišali, trajno vplivale na razvoj glasbe do dandanes in bodo brezdvomno vplivale tudi še v bodoče.

Inštrumentalne skladbe, ki jih je zložil J. Haydn, so sledeče: nad 100 simfonij, nad 60 divertimentov,²⁾ ozir. kasacij³⁾ in serenad⁴⁾, nad 30 koncertov za razne inštrumente, (gosli, violinčel in druge); dalje veliko število komornih skladb: 77 kvartetov na lok, 7 kvintetov na lok, 35 trioiger za

¹⁾ Le premnogo genialnih skladateljev (Pergolese, Mozart, Schubert, Chopin, Lisinski, Hajdrih, Volarič etc.) je moralo, kakor znano, žal, le prerano v hladni, tihi grob.

²⁾ ³⁾ ⁴⁾ Tako so se svoj čas imenovalle razne inštrumentalne skladbe, zložene v lahkem slogu; obstojale so iz več (navadno šest) stavkov. Kasacije in serenade so se izvajale večinoma na prostem.

klavir, gosli in violinčel, 34 klavirskih sonat, 8 sonat za klavir in gosli, 175 skladb za bariton (današnjemu violinčelu podoben inštrument, ki ga je posebno rad igral Haydnov šef v Eisenstadtu, knez Nikolaj Esterházy); razen teh še mnogo drugih v najrazličnejših kombinacijah.

K vokalnim Haydnovim skladbam pa prištevamo: 24 oper, 4 oratorije, 14 latinskih maš, 2 Te Deuma, 1 Stabat Mater, nekaj ofertorijev in himnov, več manjših večglasnih kantat, nekaj arij za en glas, 38 pesmi za 1 glas s klavirjem in precejšnje število kánonov.

Pri tolikem številu raznih skladb je umevno, da niso vse enake vrednosti; nekatere so že same kot take bolj, druge manj dovršene, in tudi za splošni glasbeni razvoj so nekatere večjega, druge zopet manjšega oz. minimalnega pomena.

Kar se tiče dovršenosti skladb kot takih, opazamo pri Haydnu, da je z leti polagoma napredoval, in da od l. 1781. dalje datirajo njegovi najbolj dovršeni kvarteti, v simfonijah in mašah pa stoji na vrhuncu svoje zrelosti od l. 1792. naprej. Od tega časa dalje je vplival na Haydna tudi že Mozart, dasiravno si je ne mnogo let prej isti Mozart jemal Haydna za vzor.

Z ozirom na splošni glasbeni razvoj, kakor ga nam kaže glasbena zgodovina, so med Haydnovimi skladbami relativno največjega pomena njegove inštrumentalne skladbe, predvsem kvarteti in simfonije. Do pred kratkim so glasbeni pisatelji vseprek pisali in trdili o Haydnu, češ, da je vstvaritelj moderne inštrumentalne glasbe, ozir. modernega inštrumentalnega sloga. No, danes so glasbeni preiskovavci¹⁾ nekoliko drugačnega mnenja. Dognano je namreč, da so v modernem inštrumentalnem slogu zlagali pred Haydnom že drugi skladatelji, zlasti dva poglobitna zastopnika manhajmske šole, J. Stamitz in Fr. X. Richter (koncem prve in začetkom druge polovice 18. stoletja). Na ta dva skladatelja in na nekatere dunajske skladatelje²⁾ so se potemtakem naslonili klasiki: Haydn, Mozart in Beethoven. A kljub temu klasiki niso brez zaslug, ker so brezdvomno, če tudi ne vstvaritelji, pa dovršitelji modernega inštrumentalnega sloga. Še posebno Haydnu gre zasluga, da je dosledno nadaljeval že pred njim pričeto individualno rabo inštrumentov v orkestru, da je poglobil vsebino posamnih stavkov, bodisi v klavirski sonati, bodisi v kvartetu in simfoniji in da je posebno s svojim mojsterskim in genialnim tematičnim skladanjem odprl moderni inštrumentalni glasbi pota, po katerih so se i drugi klasiki kakor sploh poznejši sloveči moderni skladatelji povzpeli do čudovitih višin.

Tudi Haydnovi oratoriji, spajajoči mogočnost nekdanjih Händlovih z veliko preprostostjo in ljubeznjivostjo in jasno vedrostjo, ki posebno znači Haydna, so blagodejno vplivali na poznejše skladatelje; pa tudi za širje glasbeno občinstvo so bili do danes vedno velikega glasbeno-umetniško-vzgojnega pomena.

Nasprotno pa opera ni bila nikoli pravo Haydnovo torišče in so njegova dela na tem polju ostala brez pomena.

¹⁾ Zlasti Riemann.

²⁾ Najimenitnejša med njimi sta Moun in Starzer.

Tudi v pesmi je njegov pomen jako majhen. Pač pa dela izjemo ena Haydnova pesem, ki je ostala na repertoaru do dandanes in ki je poleg dveh zadnjih njegovih velikih oratorijev še najbolj popularizirala njegovo ime: avstrijska himna. —

Preostaja nam izpregovoriti o Haydnu le še kot cerkvenem skladatelju. Kaj naj rečemo zlasti o njegovih latinskih mašah? — Žal, da velja o njih isto in le še v večjem obsegu kakor pri Mozartu. Haydnove maše so namreč večinoma le še bolj koncertantne, le še bolj veselozaokrožene in na zunanji blesk preračunjene, nego Mozartove. Umetnosti je pač v njih nakopičene zelo mnogo, a pristnócerkvenega duha vrlo malo.

V starejših letnikih „Musica sacra“ je dr. Fr. Witt preresetaval mnogo Haydnovih maš in prišel do zaključka, da stoje glasbeno zelo visoko, da se tudi izvrstno slišijo, toda večinoma ne napravijo tistega učinka, ki bi ga morale kot prava cerkvena glasba. Haydnova cerkvena glasba premalo odgovarja resnobnosvetemu liturgičnemu tekstu. Brezdvomno je imel Haydn pri skladanju za cerkev najboljše namene, znana je njegova velika vernost in odkritosrčna pobožnost; a da ni ubiral pravil, za cerkev primernih strun, to sta zakrivila deloma duh takratnega časa, deloma njegova izredno vesela narava.

Dr. Mantuani pravi v svojem spisu „Nachtridentinische kirchenmusikalische Literatur“¹⁾ o klasikih Haydnu in Mozartu: „Njih cerkvene skladbe so večinoma prave umetnine, liturgično pa niso vzorne.“ — Profesor glasbe na dunajski univerzi, dr. Adler, ki je na eni strani zagovornik Haydnove cerkvene glasbe, je vendar letos o priliki mednarodnega glasbenega zborovanja v svojem govoru priznal, da se nahaja v mnogih Haydnovih kvartetih veliko več resnobnega izraza nego v njegovih mašah. — Profesor Fr. Moisl (Reichenberg, Češko) je v „Musica sacra“ napisal precej temeljit referat o letošnjem mednarodnem glasbenem zborovanju, združenim s proslavo stoletnice J. Haydnove smrti. Tam pove odkrito sledeče: „Kakor mi nobena moč na svetu ne more omajati občudovanja do posvetnih Haydnovih skladb, ravno tako me nihče ne bo izpreobrnil v prepričanju, ki ga imam o Haydnovih cerkvenih skladbah, — da so namreč necerkvene.“

Iz zgodovine vemo, da se vsled prepovedi cesarja Jožefa glede instrumentalne cerkvene glasbe tudi Haydnove maše nekaj let niso izvajale. Prepovedal jih je tudi dunajski nadškof Hohenwart.

Dandanes se Haydnove maše seveda pred vsem na Dunaju skoro po vseh cerkvah zelo pogosto izvajajo in le malo je korov, kjer bi se to ne godilo. Glavni agitator za Haydnove maše je kustos dunajske dvorne knjižnice, dr. A. Sehnerich.²⁾ On stremi za tem, da se Haydn ohrani na dunajskih korih; a ne le to, ampak da ga uvedejo na kore tudi drugod.

Ali ima dr. Sehnerich z dunajskimi cerkvenimi pevovodji, z dunajsko duhovščino in dunajskim občinstvom prav, da se toliko trudi za Haydna in

¹⁾ Gregorianische Rundschau 1908, št. 4, str. 53.

²⁾ Pred kratkim je izšla njegova knjiga „Messe und Requiem seit Haydn und Mozart“, v kateri precej trdo prijema dr. Witta in ecclijance.

njegovo cerkveno glasbo, v to se nočem spuščati. Rečem le, da nikakor ne kaže Haydna uvajati, kjer ga sedaj še niso izvajali.

Posanma mesta so seveda tudi pri Haydnu dobra in bi bila liturgično porabna; a ker jih ni mogoče iztrgati iz celote, ne pridejo toliko v poštev. En Haydnov ofertorij („Tui sunt coeli“) za tretjo mašo o Božiču je priobčil „Cerkveni Glasbenik“ v 12. št. I. 1885.

Sklepam z željo, naj bi skoro prenehal oni na vsak način pretiran kult, ki ga zlasti na Dunaju uganjajo s Haydnom kot cerkvenim skladateljem; nasprotno pa naj bi se poživil študij Haydna in klasikov sploh kot posvetnih skladateljev, kar bo sigurno le blagodejno vplivalo na naš splošni glasbeno-kulturni razvoj.

Na Dunaj.

(Piše Fr. Kimovec.)

(Dalje.)

Odmevna omara (*Schwellkasten*). Principialno naj ne bo orgel brez odmevne omare, za prav male orgle (pod 8' registri) — se priporoča — naj se cele devljejo v odmevno omaro. Učinek je odvisen od prostora, kjer stoji, od prostornine odmevne omare in od števila registrov, ki v njej stojijo. Stoji naj karseda visoko, prav blizu prospekta; žaluzije naj se odpirajo spredaj in na obeh straneh (skupaj na treh straneh), širša stran bodi spredaj. Deske debele najmanj po 4 cm, široke krog 18 cm. Os žaluzij naj stoji vertikalno. Robovi žaluzij, kjer legajo ena na drugo, naj bodo posneti v kotu 45° in prevlečeni s suknom. Po več žaluzij naj ima skupen okvir. Pri zelo visoki omari (čez 4 m) se žaluzije dele v dva dela. Na vrhu omare naj ne bo žaluzij. Krov nad odmevno omaro naj bo tako napravljen, da bo od vrha največjih piščali do krova precej prostora (najmanj $\frac{1}{2}$ m). Odpirajo in zapirajo naj se žaluzije mehanično, avtomatični način je vsekako zanič. Znotraj mora biti odmevna omara gladka kot steklo in prav gotovo ne z blagom prevlečena.

Mehanizem bodi tako urejen, da se sprva prav počasi odpira, potem se le hitreje. Orgle v malih prostorih naj imajo tudi pedal v odmevni omari. V vsakih orglah naj bo tudi mehak 16' in mehak 8' pedalov v odmevni omari.

Vsak manual imej individualen (samosvoji) značaj; manual, ki je v odmevni omari ne sme zmanjšati glavnega manuala, vendar se pa more tudi več registrov disponirati na zgornjih manualih, kot na glavnem, da le ostane značaj različen.

Vsak stranski manual imej tudi miksture in jezičnike; močnejši izmed treh manualov oz. jezičnikov pride v odmevno omaro.

Manuali se štejejo od spodaj navzgor I., II., III. manual.

V pedalu naj ne bo preveč 16' registrov, vendar se pa 16' značaj pedalov ne sme izgubiti.¹⁾

Pri petih izpremenih v pedalu je že dober en 4' register; število 4' izpremenov se seveda z rastočim številom pedalnih izpremenov primerno pomnoži, če je več kot deset registrov v pedalu.

Pozavna 16' naj se devlje v pedal le v večje orgle in večje prostore.

Superoktavne zveze naj bi bile le v stranskih manualih.²⁾

Superokrava (suboktava) v III. manualu naj poje avtomatično na II. in I. manualu, če je potegnjena manualna zveza III.—II. oziroma III.—I. itd.³⁾

Transmisiji celih registrov z enega manuala na drugega se ne more oporekati, le da preveč registrov ne poje na več manualih, transmisija soloregistrov je celo dobra, transmisija vseh registrov celih orgel na vse manuale (takožvana prosta klaviatura, n. pr. na Rožniku pri Ljubljani) se v principu ne priporoča.⁴⁾

Kombinirani registri, t. j. registri, ki se večkrat izrabijo, tako da iste piščalke pojo pod različnimi imeni v različni višini, (n. pr. 8' izpremen kot 16' ali 4') se dopuščajo le za male, zlasti salonske orgle, če bi zelo pomnožili število registrov; če je pa prostor in denar, naj se tudi v male orgle delajo popolni registri.

Iz ene vrste piščalk se smela kvečjemu le dva registra kombinirati, miksture morajo biti čisto samostojne.

Stare lepe omare naj ostanejo, vendar pa se ne smejo nove orgle notri tlačiti.⁵⁾ Stare dobre orgle naj se ohranijo.

(Se nadaljuje prihodnje leto.)

¹⁾ Nemci imajo bogate pedale, veliko močnih 16', Francozi znatno manj, pa se menda vendar tudi francoski pedali dosti močno slišijo. Pri nemških orglah se zlasti pogreša mehak 16' register v pedalu bodisi za petje, bodisi za soloigro. To izkušam tudi v Rimu. (Campo Santo, Anima, kjer so v obeh cerkvah, zlasti v Animi sicer prav lepe nemške orgle. Kako bi se jima prilegel kak mehak 16', magari pianobas 16' t. j. subbas 16', ki se mu da manj sape.)

²⁾ To je pač odvisno od akustike in od intonacije, pa tudi od tega, ali je cerkev polna ali ne. Zato se mi ne zdi neumestno tudi v glavni manual napraviti superoktavo, ki pa se ne bi smela glasiti v plenu avtomatično, ampak bi jo organist le v slučaju resnične potrebe pritegnil posebej plenu. Dobra je tudi za soloigro, ali celo pri spremljanju petja v gotovih slučajih. Spreten organist bi jo večkrat rabil brez plena nego v polnih orglah.

³⁾ Vendar pa se mi zdi s stališča bogatih kombinacij bolj primerno, da imamo samostojno super- in suboktavno zvezo med zgornjim in spodnjim manualom.

⁴⁾ Glej zgoraj odstavek o individualnem značaju manualov.

⁵⁾ Sploh pa ni bilo mnenje podobarstvu oz. arhitekturi zelo ugodno, zlasti ker se mora dandanes z nekim fanatizmom pogosto na škodo orglarski umetnosti ohranjati malo ali ničvredna stara šara, ali mora arheologom na ljubo trpeti razsvetljava po cerkvi in koru itd.

Orgle v Idriji.

Gosp. Janez Milavec je postavil te orgle v svoji delavnici, kjer sva jih preizkušala z vč. g. Premrlom, vodjem stolnega kora. To je osemnajsto Milavčevo delo in ima nastopno dispozicijo:

I. Manual: 1. Flavta 16', kombinirana iz Pianobasa 16' in Cevne flavte 8', 2. Principal 8', 3. Bordun 8', 4. Gamsov rog 8', 5. Flavta 8', 6. Viola baritona 8', 7. Oktava 4', 8. Harmonična flavta 4', 9. Superoktava 2' in Miksture, 10. Mikstura $2\frac{2}{3}$ ' čvetera-petera. — II. Manual: 11. Violinski principal 8', 12. Cevna flavta 8', 13. Salicional 8', 14. Harmonika 8', 15. Eolina 8', 16. Viola 4', 17. Flauto amabile 4'. — Pedal: 18. Principalbas 16', 19. Subbas 16', 20. Pianobas 16' iz Subbasa 16', 21. Fagot 16', 22. Oktavni bas 8', kombiniran iz Principalbasa 16', 23. Cello 8'. — Zveze: Manualna II—I, Suboktavna II—I, Superoktavna II—I, potem posebej Superoktava I, Superoktava II, Pedalna zveza ad I in II. — Zbiravniki: Piano, mezzoforte, forte, tutti; avtomatična pedalna preuredba, ena poljubna kombinacija, generalerescendo.

Celota je mogočna, poedini izpremeni izborni intonirani. Posebne vrline: Gamsov rog 8', ki naj se vstavi v vsake, količjak večje orgle; Viola baritona 8' z močnim, rezkim glasom, nadomestuje trobento; Mikstura, lepo uglašena; Harmonika 8', najnežnejši izpremen; Eolina 8', nekoliko nižje uglašena, tvori s Harmoniko Vox coelestis, a je tudi sama za rabo; Fagot 16' je jezičnik in da orglam v celoti velik blišč.

Superoktave naj se rabijo diskretno, zlasti v plenu. Superoktave so izpeljane do zadnje tipke, torej pridejana vsakemu izpremenu še ena oktava. Deščice registrov se nahajajo nad drugim manualom, nad njimi prosta kombinacija.

Omara je baročna, močno pozlačena in ima precej rezbarij. Meh je v dnu orgel, dvigalo je to pot daljše in zato se zajemavec prav lahko tlačí. Sapa ima 85 mm pritiska, odgovarjanje orgel je izredno točno. Igravnik je posebno eleganten. Cena orglam samo 9500 K, prepeļanin in na mesto postavljenim.

Brezdvomno je prištevatí to najnovejše Milavčevo delo med najboljšé orgle, kar jih imamo na Kranjskem in na Slovenskem sploh.

P. H. Sattner.

Dopisi.

Iz Idrije, 28. novembra. — Dan sv. Cecilije smo cerkveni pevcí primerno praznovali. Zjutraj ob 7ih je bila peta maša, pri kateri je bil navzočen skoraj polnoštevilni mešani zbor. Peli smo „Stehle-jevo“ Salve regina mašo. Pred leti smo jo peli, a radi slabih orgel pozneje opustili, ker imajo orgle samostojne nastope, se lepo sliši le, ako je dober zbor in dobre orgle. A' 150 let stari in opešani instrument je tako slabo in pomanjkljivo izvrševal svojo vlogo, da je bilo vse škrbasto. Pomagali smo si s tem, da smo jo priredili za orkester. Pa smo se prepričali, da ako kak mojster določi ta instrument za svoj umotvor, je le isti prikladen, vse drugo šušmarija. Tudi orkester ni spravil maše do veljave, četudi je vse isto godel, kar je bilo za obligatne orgle postavljeno. Sedaj pa, ko imamo krasne, velike orgle, je drugače. Kako polno se vse glasi, je krasna skupna celota, in maša bo gotovo vsake 3 mesece na repertoaru.

Zvečer smo imeli običajni koncert. Nova Didičeva dvorana je sicer največja, najlepša in najbolj moderna v Idriji, le žalibog za naš večer še ne popolnoma izdelana. Bilo je sicer že pred letom zagotovljeno, da bo vse že tako z zidanjem dovršeno, da se dvorana lahko porabi s 1. novembrom. A razni škrti nagajajo povsod. Peč je bila samo ena gotova, druga šele dan pozneje dovršena in v svežem zidovju sedeti se marsikdo zбоji. Tako so se mnogi opravičili za ta večer, boječ se kakéga prehlajenja. A navzlic temu je bilo zasedeno vse in več jih je moralo oditi, ker niso dobili prostora. Izvajalo se je tako točno, da so točko za točko zelo hvalili, zahtevali, naj se ponavlja, a pri dolgem programu je bilo težko vstreci vsem željam. Dovolj je označeno, ako povemo, da se je po dobrih 3 urah oficialni del končal

in še zadnjo točko smo bili prisiljeni ponavljati. Bila je R. Schumanova „Cigansko življenje“ mešani zbor, soli, dvospev s spremljevanjem orkestra.

V sredi koncerta je pozdravil gospod dekan goste, želeč jim pri lepi umetnosti obilo razvedrila za eno leto, kajti danes leto, ako nas Bog ohrani, se zopet snidemo v teh krasnih in do takrat popolnoma izdelanih prostorih k enaki zabavi. Do takrat naj pa vse prijatelje petja in glasbe Bog poživi!

Sava ob južni železnici. — V kolikor je meni znano, še ni prinesel „Cerkveni Glasbenik“ nobenega poročila iz Save ob južni železnici o cerkvenem petju. Toraj bodem poročal jaz, kaj se je pelo v poldrugem letu mojega delovanja na Savi. Zbor šteje 8 moči, ter izvaja sledeče:

Missa in honorem st. Caeciliae. Anton Foerster. Op. 15. — Missa in honorem Assumptionis B. M. V. Davorin Budna. Op. 1.

Kind - Jesu - Messe, J. Schweitzer, Op. 26. Missa (po motivih G. Riharjevih) Ignacij Hladnik. Op. 46.

Requiem: A. Foerster, F. Kimovec, in F. Witt. — Tantum ergo: iz Cecilije, V. Goler, Ig. Hladnik, in nekaj drugih.

Introitus, Graduale, Ofertorij, in Communio sem do zadnjega časa recitiral, a zdaj nam podaja „Cerkveni Glasbenik“ v prilogah (na mojo veliko hvaležnost gg. skladateljema) koralno.

Slovenske pesmi pojemo kar je boljših iz Slava Bogu, Slava Jezusu, Cecilije, 12 Mašnih pesmi, Slava Brezmadežni, Rihar renatus, Ljudska pesmarica Fr. Sal. Spindler ter raznih drugih skladateljev.

Tudi koralna se poslužujem, kjer in kolikor mi je mogoče. Toda za sedaj mi še manjka v to potrebnih knjig.

Tako sem toraj v glavnih potezah opisal svoje revno delovanje, in ob jednom prosim Boga in sv. Cecilijo, da bi se še mnogo zboljšalo v čast božjo in izpodbudo vernih.

Ivan Kos, organist.

Razne reči.

— Iz Rima poročajo: Cerkvenoglasbenemu stremljenju se bliža nova doba. Kongres v Pizi, (nanj smo tudi mi opozarjali svoje čitatelje) ki se je vršil zadnje dni oktobra, je imel na svojem sporedu tudi volitev odbora za društvo Sv. Cecilije. Predsednikom je bil soglasno izvoljen jezuit Angelo de Santi. Dosedanji predsednik, benediktinski opat Amelli je odstopil, društvo pa ga je imenovalo častnim predsednikom. Ta izvolitev je globokega pomena. Že ime novega predsednika je — program, ki stoji v nekaki opreki z raznimi stvarmi, ki so doslej na cerkveno-glasbenem torišču vplivale in odločevale. P. de Santi je rodom Avstrijec. Študiral je v Inomestu, kjer je dostal tudi državni izpit za gimnazijskega profesorja. Okrog l. 1895. je v Rimu deloval mnogo za reformo cerkvene glasbe na gregorianskem temelju. A razmere so bile tačas temu gibanju tako neugodne, da je p. de Santi Rim zapustil. Med onimi, ki so se zanj med tem časom posebno zanimali, je bil v prvi vrsti takratni beneški patriarh J. Sarto. Ko je Leon XIII. zvedel o raznih spletkah, ki so se vršile v Rimu, je poklical p. de Santi-ja nazaj in tedaj se je pričela znana borba za medicijsko izdajo gregorianskega koralna, ki je imela zase poseben privilegij kongregacije svetih obredov, glavno podpora pa v Rezzu na Bavarskem. Potem ko je bil za papeža izvoljen Pij X. je bilo de Santi-ju laglje misliti na izvajanje cerkveno-glasbene reforme. Znani Moto proprio Pija X. o preosnovi cerkvene glasbe je sestavil p. de Santi. On je tudi papežu priporočil, naj se oskrbi posebna vatikanska izdaja koralnih knjig. Tako je postal p. de Santi prvi član dotične papeževe komisije za pripravo novih koralnih knjig. Njegovi nazori, kako bi se namreč iznova priredile stare gregorianske melodije, se niso ujemali z nazori benediktincev na rimskem Aventinu. Zato se je že pred leti odpovedal delu v tej komisiji. Doslej je bila gregorianska glasbena reforma samo na — popirju. Šele Cecilijino društvo in ž njim na čelu p. de Santi naj bi to reformo proizvedlo. Po mnenju večšakov utegne sedaj priti tudi še revizija nad vatikansko koralno izdajo.

Mi to poročilo beležimo. Usojamo si samo vprašati: Če se bode nad posamnimi izdajami vršila vsakih pet let revizija, koliko cerkva si bo potem moglo nabaviti dotične revdirane knjige? Stvar treba pojmovati tudi s praktičnega stališča.

— Nameravanih velikanskih orgel v Sv. Petra cerkvi v Rimu ne bo, čeprav so Francozi ponudili namesto 120 registrov postaviti jih 160. Vatikanska umetniška komisija ima prevelike pomisleke, ker bi utegnila taka velika masa v arhitektonskem oziru cerkvi jako mnogo škodovati.

Oglasnik.

Fr. Marolt: **Nagrobnice**. V drugi izdaji je izšel nekoliko premenjeni oz. pomnoženi natis „Nagrobnic“, 28 zborov obsegajoča zbirka prinaša stare in nove zборе domačih in tujih skladateljev. Skladbe so kar po vrsti lepe in bodo sigurno dobro ustrezale svojemu namenu. — Pač pa se je žal vrinilo v zbirko več tiskovnih pogreškov, ki bi ob nekoliko skrbnejši korekturi bili lahko izostali.

Ant. Foerster: **Missa in hon. s. Caeciliae**. Editio IV. Vsem cecilijancem znana, izredno lepa in po pravici priljubljena maša ne potrebuje več posebnega priporočila.

Dr. Ant. Chlondowski: **Missa in hon. s. Stanislai Kostkae**. O tej dokaj dobri maši, zloženi za štiri neenake glasove z orglami nameravamo prinesiti še daljšo oceno. Dobiva se v Kat. Bukvarni v Ljubljani. Cena partituri: K 2-80, glasovom: à 40 vin.

Dr. Ant. Chlondowski: **Božične pesmi** za mešani zbor. Štiri prav lepe, ljubeznjive in lahke skladbe. Prvi dve imata slovenski, tretja latinski in slovenski, zadnja samo latinski tekst. Dobe se v Kat. Bukvarni. Cena partituri: K 1-30.

Mons. F. Walczynski: **Album di venti pezzetti per Organo od Harmonium**. Izdal Leandro Chenna v Turinu na Laškem. Cena 2 liri. — Album obsega dvajset primeroma lahkkih skladb, ki se pač bolje prilagajajo domači zabavi na harmoniju nego pri bogoslužju na orglah. Nekatere so prav gladko izpeljane, prinašajo semtertja tudi marsikako izvirnost, druge so zopet nekoliko slabše in bi potrebovale še na več oprestiti nekoliko pile.

S. P.

Ob koncu leta.

Zopet smo s pomočjo božjo srečno završili letošnjo svojo nalogo. „Cerkveni Glasbenik“ je v tem tečaju učil, opominjal, bodril in krepil cerkvene zборе in posamne prijatelje glasbe širom slovenske domovine. Prizadevali smo si, da ga postavimo na stališče strokovnega lista. Poleg tega pa nismo izgubili z vidika zavesti, da mora list ustrezati tudi praktičnim cerkveno-glasbenim zahtevam. Na to so merile zlasti letos priloge in razni dopisi. Na tej začrtani poti ostanemo.

Prosimo pa ob tej priliki zopet, naj nas prijatelji cerkvene glasbe, zlasti častita duhovščina i nadalje podpirajo. List, ki živi od samih naročnikov, je primoran, iskati si ob koncu leta podpornikov. Zato se priporočamo tudi za bodočnost blagonaklonjenosti svojih čitateljev. Hkrati pa se zahvaljujemo stalnim dopisnikom za pomoč, ki so jo nam dajali doslej. Naj velja ta iskrena zahvala idealnim cecilijancem kot priporočilo za bodoče leto! Bog jim bodi plačnik po priprošnji sv. Cecilije za njih trud in podporo!

Današnjemu listu prilagamo poštne čeke, katerih naj se blagohotno poslužijo pri obnavljanju naročnine.

Vsem prijateljem lista in vsem vnetim cecilijancem vesele božične praznike in srečno novo leto!

Uredništvo lista in priloge.

Današnjemu listu je pridejana 12. štev. priloge.

Odgovorni urednik lista **dr. Andrej Karlin**. — Odgovorni urednik glasb. priloge **Stanko Premrl**.
Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska Zadržna tiskarna v Ljubljani.